

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейм
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесым
Гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къыдекъы

№ 144 (22593)

2022-рэ ильес

МЭФЭКУ

ШЫШХЪЭИУМ и 11

ОСЭ Гъэнэфагъэ иэп
къыхэтутыгъэхэр ыкъи
нэмъкі къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Гъогу картэм зэдьикІэтхагъэх

Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинетрэ Іахъзэхэль обществэу «Почта Банкыимрэ» язэдэлэжъэныгъэ зөгъэушомбъугъэнүү тегээпсихъагъэу 2022 — 2024-рэ ильесхэм юфтихъабзэу зэдьизэрахъащхэм ялан ялан къызэдыхахыгъ.

Республикэм иекономикэ амалхэм зыкъязыгъээтишт мыш фэдэ гъогу картэм Москва щыкъэтхагъэх. Адыгэ Республикаем и Лышхъэу Къумпъыл Муратрэ Іахъзэхэль обществэу «Почта Банкыим» иправление итхаматэу Александр Пахомовыимрэ документым къэтхэжыгъэх.

Гъогу картэм диштэу экономикэм зыкъяралыгъээтишт, республикэм щыпсэурэ пстэуми, псеуплэ цылхумхэм адэсхэри ахэм къазерхайнуутигъ, финанс фэло-фашІэхэр икъоу афагъэцкэштигъ.

«2017-рэ ильесым къышегъэжъагъэу Іахъзэхэль обществэу «Почта Банкыим» тиреспубликэ Юф щешІэ. А уахътэм къыклоц шъольыр къутамэхэр Адыгейм имуниципальнэ образование пстэуми къащи-згууяхъагъэх. Ахэм Юфэу ашигэрэм нахь зырагъэчигъомбъун, банк фэло-фашІэхэм ягъэцкээнкіэ къэлдэсхэми, къоджэдэсхэми эзфэдэ амалхэр арагъэгъотын фад. Гъогу картэм къидыхэлтыгъэ Юфтихъабзэхэр аш фытегъэпсихъагъэх», — къылуагъ Къумпъыл Мурат.

АР-м и Лышхъэз зэрэхигъэунэфыкъыгъэмкіэ, Іахъзэхэль обществэу «Почта Банкыим» зэдэлжээнигъэу дырьял социальнэ мэхъянэшхо ил. Гүшүйэм пае, медицинэ, социальнэ, юридическэ консультацихэм язэхэцэнкіэ социальнэ ахъщэ Иэпилэгъухэр къызэрхайнахэрэмэрэ пенсийнерхэмрэ алае Іахъзэхэль обществэу «Почта Банкыим» фэгъэктэнэгъэ зилэ ифэло-фашІэхэр республикэм щагъэцкээнхэу рагъухъэ. Программэу «Сипсауныгъ» зыфиорэм къызэрэшьдэлтыгъэмкіэ, «Почта Банкыим» икартэкіэ Иэзэгъу уцым ыуасэ зытихэрэм процент 70-м нэсэу уасэм къафыщацкэшт, псынкіэу агъэпсирэ унэхэмкіэ чыфи къалахын альэкъицт.

Іахъзэхэль обществэу «Почта Банкыимрэ» банкэу ВТБ-мрэ якъутэми 106-рэ, ябанкомат 200 фэдиз Адыгейм ит. Пенсионер мини 4 фэдизимэ японсиехэр «Почта Банкыим» исберегательнэ счет къехъэх.

УнакІэ афашыщт

УФ-м и Правительствэ цыифхэм социальнэ фэло-фашІэхэр афэгъэцкіэгъэнхэм фытегъэпсихъагъэ программэхэм япхырышин пае федеральнэ бюджетым къихэхыгъэ ахъщэ тедзэу шъольырхэм афитупшиштыр ыгъэнэфагъ.

Адыгейм сомэ миллион 450-рэ фэдиз къытэфагъ. Ар нэжь-лужхэмрэ сэжватныгъэ зилэхэмрэ зыщаигъхэ республике интернатым иотделениякіэу нэбгыре

250-м тельтигъэм ишын пэуагъэхъашт. УФ-м и Къэралыгъо Думэ Адыгейм ыццекіэ щылэ депутатэу, бюджетымкіэ ыкъи хэбзэлахъхэмкіэ и Комитет хэтэу

Владислав Резник иэпилэгъукіэ УФ-м и Федеральнэ Зэлукіэ и Комиссие къыдигъэштагъэу Правительствэм аш фэдэ Иэпилэгъу ыгъэнэфагъ.

АР-м юфшэнэмыкіэ ыкъи социальнэ хэхъоныгъэхэмкіэ и Министерствэ къызэртигъэмкіэ, псеуальэм ипроект зыэрэргэшомбъугъэм ыкъи нахь лъялпэ зэрэхъугъэм афэш федэральнэ программау «Цыифхэм социальнэ Иэпилэгъу ягъэгъотыгъэнэр» зыфиорэм къидыхэлтыгъэу ахъщэр къатупшишт. Ари зэрэхэтэу, зэкіемкія сомэ миллиардрэ миллион 200-рэ отделением ишын төфэшт, аш щыщэу сомэ миллион 12,4-рэ республикэ бюджетым къыхэхыгъэшт.

(Икъеух я 2-рэ нэклуб. ит.)

УнакІэ афашищт

(Икзух).

Мы уахтэм зэнэкъоххэр маклох. Иофшынамкэ ыкы цыфхэр социальнау къеухъумгъэнхэмкэ Урысые Федерациемрэ Адыгейимрэ яминистерствэхэр зэээгыныгъэм зэдьклатхэмэ, псуа-тэйм ишын рагъэжэшт.

Унэ-интернатым иотделение «Активное долголетие» зэрэджахъэр. Мы ильэсым сомэ 492255-рэ, 2023-м — 322071,7-рэ ыкы 2024-рэ ильэсым сомэ 363626,9-рэ аш ишын псуаугъехащт.

Федеральнэ Гупчэм Иэпшыгъо къытгъэм ишуаугъэкэ квадратнэ метрэ мин 21,3-рэ иинагъэу, лъэхъаным диштэу зэтгээпсихъагъэу унакэ республикэм зэргийгъэуцштыр АР-м и Лышхъэу Къумпил Мурат къыкигъэтхыг. Мы ильэсым ар рагъэжэшт, 2024-м аухынэу щыт.

Отделениякэм нэжь-лужхэм псуукэл амал тэрээхэр ялэнхэм ишкігээ пстэр къицьдэлтэгъэшт, лъэхъаным диштэрэ псуаутэхэр, оборудование члэтищых, зыщагъэпсэфыщт ыкы яуахтэ шуаугъэ къитэу зыщагъэкшт залхэр, унэхэр хагъэуцштых.

— **Нэжь-Лужхэм тынаІэ атэтиныр къэралыгъом пишэриль штхъяІэу къыгъэу-цуххэм ашыц. УФ-м и Президентэу Владимир Путинир аш фытегъэпсихъэгъэ проект зэфэтихъафхэм къицакІо афхъугъ. Социальнау сферэр гъекІэжыгъэнным пae феде-ральнэ гупчэм амалэу къыты-рэр зэкІэ дгъэфедэнным**

тыпылъ. Тинахыжъхэм тынаІэ зэрэтийр зэхашІэн фае, — къылуагъ Къумпил Мурат.

Нэжь-лужхэмрэ сэктатныгъэ зиэхэмрэ зыщаигъхэ республикэ интернатым нэбгырэ 279-рэ мы уахтэм члэс. Ахэм чэчи мафи медицинэм иофы-шлэхэр альэпльэх. Унэу зыщаигъхэм гъэпсэфылэхэр, спортым, музыкэм, Іепэцьсэхэм яшын зыщаплытхэ чыпэхэр илэх.

— **УФ-м и Президент къицакІо зиифхъуугъэ лъэнкъ проектхэм ашыцэу «Демографилем» зи-ныжь хэктотагъэхэм социальнау Іэпшыгъуу ягъэгъотыгъэнным чыпІэ ин щеубыты. Аш ихы-рытийн фытегъэпсихъагъэх**

«ТилІэуж нахыжъхэр», «Со-циальнау Іэпшыгъу цыфхэм ягъэгъотыгъэнныр» зиифхор федеральнэ программэхэр.

Лъэнкъ проектыр, къэралыгъо программахэр ихырытийгъэнхэм Адыгейим ишацхэм лъэншүю Иоф дашІэ, нэжь-Лужхэм псуукэл амал дэгъуухэр ялэнхэм, япсауныгъэ къыцымыкІэнным, ягъашІэ къыхъэ хъуным анаІет. Арышь, аш фытегъэпсихъагъэ программахэр ихырытийгъэнхэм ишкігээ феде-ральнэ Іэпшыгъуу къыдэхты-нным тапэкИи ыуж титищт, — къылуагъ Владислав Резник.

АР-м и Парламент

Шэуджэн районым щытегуущылагъэх

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм социальнау газифи-кацием фэгъэхыгъэ програм-мэр зэрэхъиращтырэм зыщигъэ-гъозэнэу Джэдже районым зэрэхъиращтырэм ыпэкІэ игуу

къэтшыгъагъ. Парламентым ипащэ игуадээу, мэкъумэш политикэмкэ, мыльку ыкы чыгу зэфыщтыкІэхэмкэ Комитетым ипащэу Цэй Эдуард, АР-м экономикэ хэхъоныгъэхэм-кэ, мэкъумэш хъызмэтымкэ

гъэх, газифицием фэгъэхы-гъэ зэхэсигъо Ѣзыэхашгэгъагъ. Парламентым ипащхэм АО-у «Газпром межрегионгаз Майкоп» зиифорэм ипащэу Игорь Сырчинир игүүсэхэу аш епхыгъа Иофхэм зыщатегу-щылагъэхэ зэхэсигъо зэхаш-гэгъагъ.

Адыгейим и Парламент ипрес-къуулыкуу тээрээшигъэ-гъозагъэмкэ, аш ынж Владимир Нарожнэм-рэ Цэй Эдуардрэ Шэуджэн районым щыла-зификацием фэгъэхы-гъэ зэхэсигъо Ѣзыэхашгэгъагъ. Парламентым ипащхэм АО-у «Газпром межрегионгаз Майкоп» зиифорэм ипащэу Игорь Сырчинир ягъусагъ. Аш къызэ-риуагъэмкэ, социальнау дога-

хэр зыфашыхэм, унэгьо 287-рэ къенагь. Ахэм ашыцэу 191-мэ ячыгу яхь гынапкъэхэм газыр зэрэхкөрэ трубэр ablэхы, 40-мэ яшагу зэпчы, унэгьо 56-р ары зищагу епшэлэн фаеу хъурэв.

— **Лъэу тхылхэм ятынкІэ, нэмыкІэу ишыкІагъэхэм ягъэх-зырынкІэ цыфхэм Іэпшыгъу агъотын фае. Фитыныгъэу ялэхэри икъоу агурымысугъаюх, ишыкІагъэмэ специалистхэр къыхэжысугъэ-лажъэх, къэбар жсугъэм шамалхэр, социальнау сетьхэр жсугъэфедэх,** — къылуагъ Республике

Парламентым и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм зэпстэур къызэфихысыжъэз.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Ангелинэ тырэгушхо

Мыекъуапэ илицеуу N 19-м щеджэрэ Ангелина Гокунь къыхихыгъэ 3D-моделыр ялэпшыгъо хъафизэхэмрэ дэеу зыльэгъухэрэмрэ хъисапымкэ гъэцэкІэн гъэнэфагъэхэр ашын альэкшт.

Урысыем икэлэдэжкэо-инноватор анахь дэгүү 100-мэ ахалытэгъэ пшьешэе сэнаущым «Артек» ѿфтхъабзэу «Инношкольник» зиифорэм хэлэжээнэу заявкэ ытгыг. Программэу «Инношкольник» икуратхэм аш фэгъэхыгъэу къалотагь.

«Программэу «Инношкольник» зиифхорэм ифинал ихэхэрэр япроектхэмкэ адрэхэм къахэцых. ПкыгъуакІэхэр къызэр-хахыхэрэм дакІоу ахэр зыщагъэфедэн альэкшт лъэнныкъохри ныбжысыкІэ сэнаущхэм къагъенафх», — къылуагъ инновациихэмкэ Іэпшыгъуу зэрафэхъухэрэ

Фондым иотдел ипащэу Наталья Шуринам.

Мыекъуапэ Ѣыш къэлэдэжкэо хъулхэу Ангелина Гокунь къыхихыгъэ пкыгъо хъафизэхэмрэ дэеу зыльэгъухэрэмрэ къашхъэпшт, Брайль къыхихыгъэ еджаклэр алэ къырагъэхъанымки тренажер фэдэу ар къызфагъэфедэн альэкшт.

Адрэ финалистхэм ягъусэу Ангелинэ чьэптиогъу мазэм ипроект изегъэушьомбгүнкэ амалэу Ѣышэхэр «Артек» Ѣышэригъэшшэцштых. Урысыем ипредпринимательхэри бизнессмен ныбжыкъэхэри яопыткэ къэлэдэжаклохэм къадэгощштых. Ныбжыкъэ сэнаущхэм мастер-классхэр афызэхашштых, «Сүүк-Сү» зиифорэм Дворецым мэфэкі концерт къацафатышт.

Къэралыгъо ІэпыІэгъур къызфагъэфедэшъущт

БЫЛЫМГЬОТ

Ибрахим,
**АР-м зеконымрэ зыгъэ-
псэфыпІэхэмрэкІэ ико-
митет инац:**

— Пстэумкі зэхэт бюджетом, къэралыгъом ыкіи республикем, ахьщэ ыпшыгъур зэрратышт шъольырхэр къэнэфагъэх. Ахэм ясатыре Адыгеир хэт. Къэралыгъо ІэпыІэгъум икыдэхынкіэ зэнэкъокъум шъольырыр хэлэжьагь ыкіи аш фэдэ амал илэ хъугъэ.

Пстэумкі мылку ІэпыІэгъур лъэнэкъуцимэ афэгъээзгъэшт. **Алэрэр** — псыыгъылпэхэм къапаууль тигъээзгъэу-пэхэм ягъэлжжэн (пляжхэр). Ахэр псыыгъылпэхэм, псыуцу-пэхэм ыкіи псыхъохэм къапычылъ зыгъэпсэфылпэхэр ары. Мы лъэнэкъомкіэ лажъэ зышто-игъохэр хэдэнхэ альэкишт: тигъээзгъэуплэр къэралыгъо шапхъэхэм адиштэ ыгъэлэжжэтмэ, ар зекюхэм апае Іэмэ-псымехэмкіэ зэтригъэ-псыхъаштмэ, сабый джэгуплэшигъэштмэ ё шапхъэ къы-щизэуихъаштмэ. Фэдэ сатыу-шылпэхэм ягъэпсныкіэ сомэ миллионре ныкъорем къыше-гъэжагъэу миллионипшым нэсэу къэралыгъо ІэпыІэгъур сатыушым ратынэу щит. Чын-пэм «тыгъээзгъэуплэр» цэр илэу, тхапэхэр хабзэм диштэу гъэ-псыгъенхэ фое.

БЫЛЫМГЬОТ Ибрахим:

— Непэкіэ тыгъээзгъэуплэр зилэу республикем итыр къээлэ зыгъэпсэфылпэхэм дэт зыгъэпсныкіэ закъор ары. Ау, тызэрэгүйэрэмкіэ, мы лъэнэ-

Зеконым ыльэныкъокІэ къэралыгъо ІэпыІэгъур зэрратышт шъольырхэр къэнэфагъэх. Ахэм ясатыре Адыгеир хэт. Къэралыгъо ІэпыІэгъум икыдэхынкіэ зэнэкъокъум шъольырыр хэлэжьагь ыкіи аш фэдэ амал илэ хъугъэ.

къомкіэ Адыгеим зиушъомб-гъунымкіэ къэгъэльэгъонышу-хэр илэх. Аш фэгъэзагъэу лажъэ зыштоигъохэр щылхэмэ зэдгъаша зэхъум, аш фэдэхэр мымакіэу къычлакъигь. Арыш, аш зэвигъэушъомбгу зыштоигъо нэбгыригбумэ къэралыгъо ІэпыІэгъур агъотын альэ-къицт.

Ятлонэрэр — кемпинговэ унэхэр, автокемпингхэр. Мы лъэнэкъомкіэ къэралыгъо ІэпыІэгъур анахыбэр сомэ миллионы 4 мин 650-рэ.

БЫЛЫМГЬОТ Ибрахим:

— Мы лъэнэкъор республи-кем непэ анах зыщзыу-шъомбгүрэмэ ашыц. Аш къыдыхэлты-тэгээ ІэпыІэгъур зээзгъэгъоты зыштоигъо нэбгыригбумэ нахь мымакіэу ІэпыІэгъур яттын тльэ-къицт. «Анахыбэр сомэ миллионы 4650-рэ» зытлокІэ кын-кырэр а пчагъээм къыриубы-тэу исатыушылпэхэм ишкылахъэм зыкъытфэзгъазэрэр къыкіэльэун зэрилэкъицтэр ары.

Ящэнэрэ лъэнэкъор ильесым къыкіоц! Ёоф зышэшт зыгъэпс-кылпэхэр Іэмэ-псымехэмкіэ зэтегъэпсихъэгъэнхэм, зекло лъэгъо зэфешхъафхэм, зекло къэбарлыгъэлэс гупчэхэм ягъэ-псын ыкіи мобильнэ приложе-нихэм якъэуупшысын тэгье-псыхъагь.

Шоигъоныгъэ зилхэм ІэпыІэгъур къызфагъэфедэшъунхэм шэхъэ гъэнэфагъэхэр пыльых. Проектхэр мы ильесым ыкіэ нэс агъэцэкэнхэ фое, къыз-кіэльэухэрэ сомэ пчагъээм

ызыныкъо нахь мымакіэу ежь яххъщэу мыльку ІэпыІэгъум хагъэхъонеу ялэн фое.

БЫЛЫМГЬОТ Ибрахим:

— Гущылам пае, миллионы-шырь сатыушым тэ етэтмэ, миллионы-шырь ежым хигъэхъон фое. Къэлгъэр юфым ычылпэ ахъэр етымытэу, ар римыгъяжээзээ ѹкілэгъахъэ. Ау къэралыгъо ІэпыІэгъур лумыкіэзэ, ильесым иублагъум посолъэш! Ёофшэнхэр ыгъэцэлгэхъэмэ, ахэмкіэ тхапэхэр къытхылылхэшт, ежь иахъщекіэ ышыгъэу къэтэгъэ-льягъо ыкіи ежь иахъэу хигъэхъощтыр нахь макіэ мэхъу. Аш нэмькіэу, зыкъытфэзгъазэрэм чыгу илэн фое ежь иунауе ё бэджэндэу. Бэджэндэу ыыгъэм, къэралыгъо ІэпыІэгъур зыраты-рэм къыщыублагъэу ильесиш-рэ ар ыгъэлжжэн фое.

Джащ фэдэу ІэпыІэгъур зи-шыкъагъэр аужыре ильесныкъом унэе сатыушэу зэрэштыр къышуихъатын фое. Зээзгъын-гъэу сатыушым дэтшытным шоикі имылэу итхэгъэштхэм ашыц ипроект зигъэцаклэкіэ зэфэхъысыжъэу къыгъэльэгъон фое. Ахэр: ильесым ыкіэм зы юфшэлпэ чылпэ илэнэр, лэжап-кіэр нахьыбэ шыгъэнэр. Лъэн-ныкъуцим язэу нахь къеклурэр сатыушэ пэлч къыхихын фое.

Къэралыгъо ІэпыІэгъум итын-кіэ зэнэкъокъум изэхэшт ишы-кіэгъэ тхапэхэм ягъэхвазырэн дэлэжжагъэх. Зэнэкъокъур зэх-ашагъ, ІэпыІэгъум кіэлъэхъэрэм яштоигъоныгъэхэр къагъэльэ-гъуагь. Мы мазэм ахэм зэфэхъысыжъхэр афашиштых ыкіи ахьщэ зэрратышхэм ацлэхэр къыраоштых. Пстэумкі мы къэралыгъо ІэпыІэгъум къыдыхэ-льягъэу сатыуш 30-м къеху-мэ ІэпыІэгъу афэхъуштых ыкіи ильесым ыкіэ нэс ахэм япро-ектхэр агъэцэкэнхэ фое.

АНЦОКЬО Ирин.

Үпкіэ хэммыльэу аратышт

Республикэ къэралыгъо программэу «Социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэнэр» зыфиорэм къыдыхэлтыгъэу, гъот макіэ зилэ унагъохэм къарыхъухъэгъэ ыкіи ильес 18-м нэс зы-ныбжхэу зипсауныгъэкіэ кызтефэхэрэм үпкіэ хэммыльэу протезнэ-ортопедическэ Іэмэ-псымехэр къаратых.

2022-рэ ильесым республикэ бюджетом къыхэхъгъэ сомэ миллионы 6 мыш пэлгээхъагь. Зээзгъынгъэ ашыгъэм диштэу ортопедическэ лъэксопыльхэ 900 фэдиз аратынэу агъэнага.

— Цыфхэр социальнэу къэхуумэ-гъэнхэмкіэ Гулчэм къирахылпэхэр тхап-

пэхэм ялтыгъэу ІэпыІэгъур арагъэ-гъоты. Протезнэ-ортопедическэ Іэмэ-псымехэм ашыцэу анахыбэр къыхахы-хэрэр лъэксопыльхъэхэр ары, — къы-щауагь АР-м юфшэнхэмкіэ ыкіи со-циальнэ хэхъоныгъэмкіэ и Министер-ствэ ипресс-къулыкъу.

АР-М ХЭГҮЭГУ КЛОЦI ИОФХЭМКIЭ И МИНИСТЕРСТВЭ КЬЕТЫ

Сомэ миллион 50-м ехъу ашуатыгъугь

**2022-рэ ильэсийн иапэрэ мэзихэу пыкыгъэм
иудзыгъэ шыкыэр кызыфагъэфедээр гъэнцла-
гъэ зыхэль бзэджэшигъэ 377-рэ зэрахьагъэу
агъэунэфыгь, зэрарыр сомэ миллион 50-м
ехъу.**

АР-М хэгүэгү клоцI иофхэмкIэ и Министерствэ кызы-
эртигъэмкIэ, мы аужырэ уахтэм гъэнцлаагъэ зыхэль
бзэджэшэгъэ 37-у кыхагъэшыгъэм щыщэу (зэрарэу
аригъэшыгъэр сомэ миллиони 3,5-рэ фэдиз мэхьу)
хъугъэ-шэгъэ 25-р зыщагъэунэфыгъэр кыалэу Мые-
кууп ары. Ялонэрэ чыпIэм Мыекъопэ районыр щыт,
ящэнэрэм — Тэххутэмькье районыр. Аш нэмикIэу
Джэджэ, Теуцожь ыкIи Красногвардейскэ районхэм
ащыпсэухэрэми иудзыгъэ шыкIэмкIэ яахщэ гъэн-
цлаакохэм ашуатыгъугъэу ятхаяусых тхылхэр поли-
цием идежурнэ часть кылакохъягъэх.

Щысэхэр къэтхын, лэжээгkэ тедээ кыгъахъэ ыкIи
инвестицием ахьщэ хильхээ шлоигъюо Мыекуупэ щыщ
хульфыгъэу ильэс 39-рэ зыныбжьым гъэнцлаакохэм
ясчет сомэ мин 700-м ехъу афыригъэхъагь.

НахыбэрэмкIэ щэфын-щэжынным ехъигъэу ыкIи
уасэ зиэ хял-щыпхэм якызэкIэгъэхъан, джащ фэдэу
фэл-фашихэм ягъэцекIэн альэнныкъокIэ цыфхэр
агъэнцлаагъэх. Мыхэм афэдэ хъугъэ-шэгъэ 20 агъэунэ-
фыгь, зэрарыр сомэ миллионрэ мини 160-рэ фэдиз
мэхьу.

Полицием иофшэхэм кызыэралорэмкIэ, телефон-
ымкIэ цыфхэр зэрэглэхэрэм имызакью, социаль-
нэ сетьхэр ыкIи мессенджэр бзэджашэхэм кызы-
фагъэфедэх (мы лъэнныкъомкIэ хъугъэ-шэгъэ 13
агъэунэфыгь, сомэ мин 500-м ехъу гъэнцлаакохэм
афагъэхъагь).

Анах хъугъэ-шэгъэ инхэм ашыщ мы мафэхэм
полицием икулыкушэхэм Мыекуупэ шагъэунэфыгь.
Авиабилетын кыщэфын мурад илэу ильэс 22-рэ зы-
ныбжь бзыльфыгъэм гъэнцлаакохэм сомэ 398-рэ ясчет
афыригъэхъагь.

Краснодар краим щыщ хульфыгъэу ильэс 38-рэ
зыныбжьэу, гъэнцэн бзэджашагъэ зэрэзэрихъагъэм-
кIэ ыпэктэх хялсын чэсигъэр Мыекъопэ районым
кыщаубытыгь ыкIи аш уголовнэ Iофиту кызызэу-
хагь. Псөолъешын фэл-фашихэм афигъэцэкIэнэу
бзэджашэм ыгъэгүгъэхээ цыфхэм ахьщэ кылаихы-
щыгь. Гъэнцлааком цыхъэ фашы сомэ мин 350-м
ехъу ратыгь.

Джащ фэдэу гъэнцэн бзэджашагъэ зэрэзэрихъагъ-
эмкIэ ыпэктэх хялсын чэсигъэр уголовнэ Iофиту кызызэу-
хагь. Социальне сетьхэм янэкубгъохэмкIэ щыгынхэр ыщэу ылозэ
цыфхэм яхьщэу сомэ мин 33-м ехъу аш кызызэки-
гъэхъагь. Бзыльфыгъэр кызызаубытым, бзэджашагъэх
зэрихъагъагь юцолэжьыгь.

АР-М хэгүэгү клоцI иофхэмкIэ и Министерствэ Ады-
гейн щылсэухэрэм джыри зэ агу къегъэкижы: «щынэгъончъэ»
счет щылэп, аш пае зяшумыгъэгъэдэл. Шумышээрэ цыфхир кышумыгъитеу шумиахъщэ
«щынэгъончъэ» счетым ильхээгъэн феу кызышишы-
локIэ, шумишош шумыгъэхъу, шумдэмыгушыгъэу
посынкIэу телефоныр жуугъэтильхъу. Къэбар шумп-
къэр шумшэнэу шумфаем, банкым шумтеу. Ареу
щытми, шьори, кышумпэблэгъэ цыфхери агъэнцла-
гъэу шумуцафам, полицием ителефон номерэу 02-м
е мобильтэх телефонымкIэ номерэу 102-м шумтеу.

ТелефонымкIэ сыдэущтэу цыфхэр агъапцIэхэр?

**ЗэкъодзакIохэм шыкIэу агъэфедэрээр зэф-
шьхыафы, хэбээ фитыныгъэхэр аукъохээ
цыфхэм якъэбар гъэнцлаакIохэм шыфхэу
кызыкIагъахъ.**

Полицием икулыкушэхэм кызыэралорэмкIэ, мы
мафэхэм бзэджашэхэм яофшэнкIэ шыкIэу агъэ-
федэрэр нахь кын ашыгь. Агъэнцэн гухэл яэу
зыфитеохэрэ цыфхим бэрэ дэгүшүэх, банкым кын-
рашыкыгъэу ышош ѿгъэху, ахьщэ кылакохъяним
феш ышош «ашуя».

Умышээрэ цыфхим цыхъэ фэшь, банкым кыну-
тыгъэ картэм иномр нэмикIэхэм япIо зэрэмыхъу-
штим фэгъэхъигъэ къэбарыр хэбээхъумэх кылуу-
хэм цыфхэм ренэу альгацээсми, аш кыгъеуухэрэп,
гъэнцлаакохэм зарагъэхъедэл.

Зэблэхъугъэ номе- рымкIэ афытеох

**Сбербанком ино-
мерхэу 900, 9000-
кIэ цыфхэм смс-
мэктэгъэхъэр
афагъэхь.**

Ау хэушхъафыкы-
гъэ программэ нэл-
цийр бзэджашэхэм
кызыфагъэфедээ, аш
фэдэ номр дэдэхэм-
кIэ афытеох, цыфхэм
ар ашош ѿгъу. Цыфхим «иунэе ка-
бинет» кызызэкIагъэ-
федээ, психологическу цыфхы аумэхь.

— Кызысэхеэх, телефоныр згээтильхъу-
гъэ. Бзэджашэхэр зэпымыуо кыбдэгүшүэхээ
пшхъэ зэлгахъэ. Сшэрэм семыгушысэхъу сикартэ
итыгъэ ахьщэр гъэнцлаакохэм афигъэхъагь. Ареуцгау
сзыкызекIагъэхэр къэшгъуа. Цыфхэм яслю сшоигъу:
шумышээрэ горэ кышумыгъитеуагъэмэ, бэрэ шумдэ-
мымгъуа, телефоныр жуугъэтильхъу. Зэкэмэ анах
тэрээир номрхэу 495..., 499-кIэ кыригъяжъэхъэр
къэшумыштэнэр ары, — elo агъэнцэгъэ бзыльфы-
гъэм.

Ары, цыфхим ехъ-ехъирэу банкым чыфхе хильхээ, гъэнцлааком реты е ылгынгъэ ахьщэу банкым ильхэр
бзэджашэм икарте фыргъахъ. Нахь гукаю хильхэр
агъэнцлаагъэхэм бэу финансхэмкIэ акылышихъэр, аш
хэшьи ику фызихъэр зэрахэхъэр ары.

Банкым иофышэхъу зыкъагъэлъагъозэ...

«Ваша банковская карта заблокирована»,

**«Операция по карте приостановлена»
ыкIи иэмыкIэхэри зэрытхэгъэ СМС-хэр зэ-
къодзакIохэм цыфхэм афагъэхьхыгь е ятеле-
фон номерхэмкIэ афытеох.**

ТелефонымкIэ зафытеохэкIэ, щынэгъончъэнымкIэ
банкым икулыкыу иофышэхэу ароо ыкIи банкым
икартэ цыфхим ыгъэфедэрэм куачац имыгъэжээ
макъэ рагъэу. Къэлогъэн феа, бзэджашэхэм анахъэу
кызыфагъэфедэрэр Сбербанком икарт ары. Мы гумэ-
кыгъэр дэгъэзэжыгъэхэн феш картэм ыкIи пчэ-
гыцхъу хильхэрэв тетхагъэр къаралон феау цыфхим
макъэ рагъэу. СМС шыкIэм тет мэкъэгъэур банкым
кызыфигъэхъигъэу бэмэ къашхъу ыкIи кодыр бзэджа-
шэхэм ароо. Нэужым цыфхим иахьщэу счетым
ильтыр зэкэгъэхъигъэхъу.

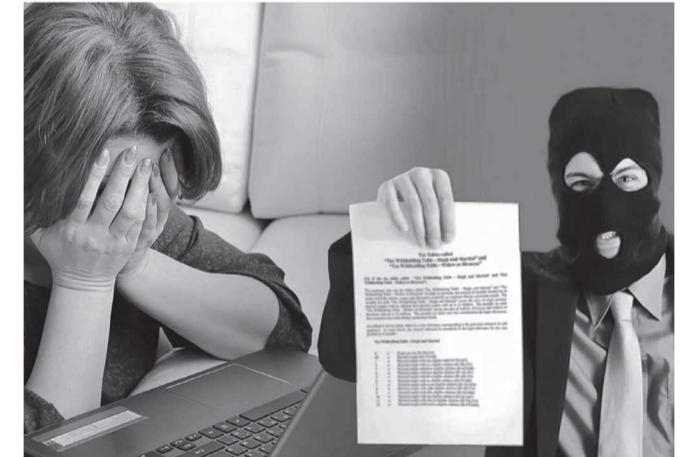
Мыш фэдэ гумекIыгъэ шуухэмийфэнэй феш кын-
шыуалорэр зэкэгъэ шуушлош ѿгъумыгъэхъу. Банкым
кыншыуитыгъэ картэм иреквизитхэр, ПИН-кодыр,
паролыр, джащ фэдэу картэм ыкIи пчэгъэхъ
зымы ѿгъумыгъэш.

Организие гори ПИН-кодым кыкIэдэун фитэп.
Картэм игүсэу ПИН-кодыр шууыгъэ хуущтэп. Ехъ
банкым ителефон номер шыуыкъэр картэм ыкIи
тетхагъ, арыш, упчэ горэ шууилэмэ, ашкIэ шууфы-
теон шууилэхъу. Зыщшумыгъэгъупш: кредиткэр
зиер банкым зэрэтоон ылэхъу ѿгъумыгъэхъу
картэм тетхагъэр ары. Упчэ шууилэ хуумэ, банкым
е финанс учреждением зафэбгъэзэн пльэхъу.

НахыбэрэмкIэ банкым щынэгъончъэнымкIэ ику-
лыкыу афытеоу алоээ, цыфхэр агъапцIэхъ. Агъэдэлэрэ
цыфхим икартэ цыхъэшэгъунчэ зекlyakIэ дызэрхъа-
гъэу, аш кыхэкIэу аш иль ахьщэр шлокодын ѿгъ-
эхъу. Счетыр зэтэгъэцожыгъэхъ-
ным ыкIи ахьщэу рагъигъэм кырагъэгъэзэжынхэм
феш картэм тетхагъэ пчэгъэхъэр къараалох. Нэужым
ахьщэу картэм ильтыр ратыгъу. Мыш фэдэ гъэнц-
эхъ зекlyakIэхъэр кыжьудызэрамыхъанхэм феш ар
къэзгъэуцурэ хэушхъафыкыгъэ программэ телефо-
ним тегъэуцон феа.

ГъэнцлаакIохэм янахьыбэр иэкIыбым ёыI

**Къэлогъэн феа хъансхэм адэсхэми мыш
фэдэ гъэнцлаагъэхъэр мымакIэу зэрээ-
рахъэхъэрэр.**

Полицием и Урысые ассоциации испециалистхэм
кызыэралорэмкIэ, гъэнцлаагъэ зыщызэрахъэрэ кол-
гупчэхъэр гъэрекло кычигъяшыгъэхъ ыкIи зэбгырафы-
гъэхъ. Мобильтэх телефон ѿгъу пчэгъэхъ, компютер
пшыи пчэгъэхъ къалахъгъ. Ареу ѿгъу, мыш фэдэ
гупчэхъэр бэ мэхъу. Ахэр къэгъотыгъуа, копл-гупчэм
иккутамэхэм янахьыбэр иэкIыбым ёыI ѿг ашэ.

КызыэралорэмкIэ, гъэнцлаакохэр кызыэрэтохээрэм
и процент 90-р иэкIыбым кырашыкыы. Анахьыбэр
Украинэм.

Арыш, гъэнцлаакохэм шумамыгъэдэлэнэм феш
хэхъылээ закоу ѿгъу шумамыгъээрэ цыфхим цыхъэ
фешумамыгъуынхэр ары. Зыщшумамыгъэгъупш: полици-
ем икулыкушээ ыкIи банкым иофышээ цыфхим
фытеону, икартэ иномр кыригъэон ылэхъу
ыкIи фитэп. Аш фэдэ лъэу яэу кышумыгъитеохъэм,
шумамыгъуынхэр ауцон фыре. Нэужым шумамыгъуынхэр
банкым е МВД-м иотделение «илиние
пльыр» шумамыгъу.

КИАРЭ Фатим.

ПІЭ ЗЭКІДЗАГЬЭУ УЗЭДЭЛАЖЬЭМЭ

Къалэу Шъачэ чыпіэ зыгъэорышіжынымкіэ икъулыкъухэм (ТОС) ащылажъэхэрэм яофшін гъемафеми къеъыхыреп.

Къуаджэхэм ащызэхашэрэ зэлукіегъухэм мафэ къес зэутепліхэрэ, псеуплехэм тапекіэ зягъеушомбугъенымкіэ зигъо юфыгъохэм, зыгъепсөфыпіэм игенеральна планеу зехагъеузорем ыкли нэмькіхэм иғъеңкотъеу ащатегушылех.

Къоджедесхэм язехахъехэм чыпіэ, къэлэ мөхлане зиэ юфыгъохэр къащаётых, пешорыгъешиу а зэлукіегъухэм зафагъеъазыры. Яоф къырыкъоштым лъешеу зеригъегумекіхэрер къахащеу зехахъэр рамыгъажеэ ахэр къезэрүгъоих, еплыкіеу ялхэмкіэ зедэгушащ. Юфыгъоу къеуцугъехэм язешшохын къоджедесхери хебзэ һашхъэтхэри зэрэфхэхъазырхэр аш фэдэ зехахъехэм къащаельга.

Піэ зетедзагъеу ушыскіэ юфым зи къизэримыкъоштыр къоджедесхэм къагурыуагъ. Юфыгъохэм язешшохынкіэ хэкыпіу щылехэм ахэр алъехуух, еплыкіеу ялхэм къэлэ пащхэр ащаагъэтууаз. Цыиф жыгулахэм загъечаны, юфыгъохэм язешшохын хебзэ һашхъэтхэр фэгулахэ зыхыкіе, къеуцугъехэм къафекон зэралъекъоштыр щылехэм къыгъэлгъеуагъ. Псышопэ районым ит къоджэ цыкіхэм адесхеми ар дэгьюу къагурыуагъ. Ыпекіи къоджедесхэр яшылекі-псэукіе нах зетирагъэпсихынам ыуж итыгъех, ау гъогхэмрэ псырыуагъ-пілехэмрэ ягъецекіжынкіэ, урамхэм ягъэнэфынкіэ афызешшокырхе хъатэ щылажъеп. Хызыметшаплехэр зиехэр зэрэзэгурмылохэрэм, социальнэ-экономике проектхэм япхырышынкіэ мыльку зерямын ыкли

шъхъэтхэр, муниципальна хабзэм ипащхэр, депутатхэр іпшілгъу къазерафхъухэрэм ишуагъекіе общественнэ юфышіхэм ячаныгъи къыхехъуагъ. Тіэкіу-Тіэкіу зягъиплакіе ахэм зерахъокын алъекіигъ. Піэ зэкідзагъеу зэдемијеъзъеу юфыгъохэр зэшлопхын зэримылкыщтыр цыфхэм нэрнэлъегу къафхъуагъ. Шылпкъемкіэ, узэрэфау зекірэи псынкіу зэпфэреп. Ау уегугъумэ юфым хэкыпіэ къизэрэфбэгъоштыр ашхъэкіе аушетыгъ. Шъачэ иобщественнэ юфышіхэм мы лъэныкъомкіэ опытэу ялэм осәшко къыфашы. Чыпіэ зыгъэорышіжынымкіэ къулыкъуипш пчагъэмэ юфышіхэр край зэнектокуухуэу ТОС-хэм зэхашхэрэм мызэу, мытюу ащатеклиягъех, ашшэрэ чыпілхэр къащахъыгъех.

Къуаджэу Хъаджыкъо и Чылэ хасэм итхаматэу Шылкъ Мусэ къизэрэтфиолатагъемкіэ, общественнэ юфышіхэм гъемафи кымафи зыпильынхе агъоты, гъемафэр ары анахъеу юфхэр зызетырихъехэр.

— Социальнэ-экономике юфыгъо зэфшхъафхэр, къоджедесхэр зыгъэгумекіхэрэр зэрэзшілхъхэрэм нэмькіеу, къуаджэ инфраструктурэ изегъеушомбгүни тыхэлажъе, къелцыкъуухэрэм ныбжыкъе-хэмрэ язгъэлгэфыгъо уахъэ нах гъешлэгъонеу зэхэшгэгъенымкіэ гъесэнэгъэмрэ культурэмрэ юфышіхэм һылгъу тафхъу, урамхэр, социальнэ, туристическэ псэуальхэр къебзэнхэм гъунэ льтигъи, — къыуагъ Чылэ хасэм итхаматэ.

Чылэ хасэм и Совет хэтхэм Псышопэ районымрэ къоджэ псэуплэм иадминистрациерэ япащхэр, къэлэ зэлукіэм иде-путатхэм, Шъачэ иадминистрации идепартаментхэмрэ икъулыкъу зэфшхъафхэрэм бэмышіеу адьырлэгъе зэлукігъум а юфыгъохами щатегушиагъех. Къуаджэхэу Къеллэжъэрэ Нэжыгурэ аш фэдэ зехахъехэр ащыкъуагъех.

«Ошхыпсыр зэрылъедэшт канализацие Зыхы урамымрэ переулкэу Тхытамэрэ ашыгъэ-псыгъэн фае. Ошхышко къизе-шхыкіэ ошхыпсыр гъогум речье, — ритхагъ Псышопэ районым ипащэу Олег Бурлевым инклубыу социальнэ хытым ашырилэм. — Ублепіэ еджаплэштыгъэм изытет къызэлпилтыхъагъ. Къелцыкъуухэм атгэ-псыхъэгъе спорт секциихэр къоджедесхэм мыш къыщизэуахы ашлонгъу. А юфыгъом изэшшохын къэлэ къулыкъуухэр икъоу дэлэжъенхэу сугаудзэхэм пшэзериль афэсшыгъ. Чыпіл-эрысхеми заудгъекларь».

ТОС-м итхаматэу Шыхъэлэхъо Щамсудин зэлукіэм хэлэжъэгъе депутатхэмрэ Шъачэ ишшхъэтхэмрэ яльэлгъу Тхытамэ остыгъехэр щылгылтэгъэнхэмкіэ, цифре эфир телевидением икъетынхэм куаджэм щеплтынхэ алъекінену гъэпсыгъэнхэмкіэ, къелцыкъу, спорт джэгуплэхэм ягъецекіжынкіэ һылгъу къафхъуунхэу. Джащ фэдэу Нэжыгурэ дэсхэм якуаджэ музей къыщизэуахы, якоджэ гупсэ имэфэки мы бжыхъэ хагъеунэфыкы ашлонгъу.

Цыифхэр зыгъэгумекірэ юфыгъохэри, ахэр загъэцкіэшт піальхэри ТОС-м ипаспорт датхэх.

— Къэлэ, край, федеральнэ программхэм, лъэлкъ проектхэм ягъецекінкіэ юфхъэбзэ зэфшхъафхэрэ зэрахъацхэри аш дэтих, — къыуагъ Олег Бурлевым. — ТОС 39-рэ районым щызэхещагъ. Аш фэдэ зэлукіхэм яшыуагъекіэ зыгъэгумекірэ юфыгъохэр псынкіу чыпілэрихэм зэшлухынхэ алъекі.

Нэмькі псэуплехеми аш фэдэ зэлукіхэр ащыкъоштых, районым и ТОС-хэм юфышіхэр Шъачэ игенеральна планеу зехагъеузорем тегущыншэхтых. Муниципальнэ хебзэ һашхъэтхэр, депутатхэр, къеллэдесхэр, специалистхэр джыри дэлэжъэжхэу цыифхэр зытегушигъэхкіэ, мэхъянэшко зиэ а документыр къихащ ильэсэм аштэшт.

Ныбэ Анзор.

Унагъор, щыгынгъэр

ГукІэ къыхэпхырэ къыотжы

Гушигъэту уафэхъумэ, щыгынгъэм кыраголгэштыр тхыль заулэ хьущт. Тэу зэшхъэгъусэху Аслынрэ Нуриетрэ ягашлэ щыщ пычыгъоу къыхэтутыхэрэ лъепкъ гупшисэм ильэгъохэшых.

Нэйуасэ зызэфхъугъэхэм къыщуялахъэу улчэжъэгъу зэфхъунхэр яшэн—хабзэхэм ахалтытэ.

— Умышиэрэм укІэупчыныр нахыниу, — ело Тэу Аслын. — **Ууупчэ иджсузап къызытыжырэм уегъегъуазз, цыхъэу фэшиырэм хэхъ.**

Адыгэ къэралыгъо кілэгбэдже институтын щеджэхээз загъорэ зэрэлгэгъүштгэх, сэлам зэрэхытгэй. Нуриет ашыэрэ еджаплэм ыуж аспирантурээр Москва къыщиухыгъ, филология шээнгъэхэмкэ кандидат хуугъэ. Мыекуапэ къызэгъээжым Къэралыгъо телерадиокомпание «Адыгейим» юф щишэу риэжъягъ.

Кілэцыкъуухэм апае адигабзэктэ радион шызэхищэрэ къетынхэр Нуриет гэшэгъонену ыгъэпсыштгэх. Пышсэхэм атхыхъэхэр лыххувхъем, гукэгъу зыхъель цыфхэм, шур өм зэрэтекорэм, нэмыххэм афэгъэхыгъягъэх. Адыгэ телевидением щигъехъязырыре къетынхэм игутиныгъэ къащихъэштгэгъ.

Механизатор, археолог ЦЭРЫИУ

Тэу Аслын Тэйхъаблэ щыщ, къуджэм зэрэшашэрэ Славик. Колхозэу «Октябрэм» имеханизатор Іэпэласэ щытгэй. Чым зэрэшушлэрэм гухахо хигъуатэштгэй. Пышээ псыбутигъиэр зызэкілжым, Ленинхъаблэ, псыхью Мартэ инэпххэм, нэмыххэм дышьэм, джэрэым, мыжъо лъаплэхэм, фэшхъяфхэм ижыра лъэхъаным ахашыкъищтгээ пкыгъохэр къащигъотгэх. Адыгэхэм ятарихъ нахь куоу зэригъашэ шлонгъо хуугъэ, археолог сэнхъятым зыфигъэзагъ.

Улапэ иуашхъэхэм ятлагъэхэм, дунээ мэхъанэ зиэ пкыгъохэр къэзигъотгэхэм А. Тэур ашыц. Адигабзэктэ тхыгъэу археологиет ехылгэгэе апэрэ тхыльир республикэм къыщдээзигъэхъгээр Тэу Аслын. Тхыльир тарихъ пкыгъохэм атхыхъгэ сурэтхэмкэ гэекэрэлгээ.

Икілэгъум самбэм, нэмыхк спортынкхэм апьтывгъ. Тууцожу районым шызэльашлэрэ чыгулгэжъу щытыгъэм археологиет, музей юфшэнным гукэ заритгэй.

Сэнхъятым зэфищаагъэх

Журналист сэнхъятым Хъабэхъумэ Нуриет рулахъээз, А. Тэум зэдэгушыгъэхъу дишыхху къыхэкъищтгэй. Къымафэм, пчыххэм цыиф цэргийном ыдэжъ Нуриет клоныш, къетынур ыгъэхъязырын фэягъэ Аслын къэбарыр къеотэжэй.

Нуриет имыххэзахэу, а пчыххэм тэклу тхъаусихагъэ. Изакью зэрэпсэурэ, унэгъо фэло-фашлэхэр зэклэ еж-ежырэу зэригъэцаклэхэрэ, уахтэр фимыкью къызэрэхэкъирэ къылотагъэх.

Тэу Аслын пшъашхэм ыгу къылэтийн имурадэу нэшлүкэ еплтыгъ. «Сэри сизакью сэпсэу, тигумэхэр зэфэдэх», — къыулагъ Аслын. Нэбгыритгуми янеппэгъу фабэхэр зэтэфагъэх. Гушигъээзи зэрамыуагъэми, гум ихыкырыр, икъитео макъэ къымэфэ щыргъукым щизэхэпхынену щытгэй...

Кіещаклу

Телевидением ипроектхэу «Тильэпкъэгъухэм», «Лэгъулькъопсым», «Сыбзэ — судинай», «Адигабзэ зэтэгъашлэ» зыфиохэрэм Нуриет кіещакло афэхъугъ, юфшлэгъухэм афэрэзагъ. Шээнгъэм ильэсэбэ хуугъэу зэрэпэлтим ишувагъэхъ Нуриет Адигэ Республиком гуманитар ушэтийнхэмкэ и Институт юф щишэу 1987-рэ ильэсэм ригъэжъягъ. Джыре уахтэ институтын шээнгъэмкэ исекретарь. Гушигъалэхэр, тхыльхэр, нэмыххэри къыдэгъэкыгъэнхэм хэлажъэ.

Урсырем гъэсэнгъэмрэ шээнгъэмрэ и Министерствэ и Щытху тхыль

2016-рэ ильэсэм Н. Тэум кыфагъэшьшагъ. 2017-рэ ильэсэм Адигэ Республиком и Къэралыгъо премие шээнгъэм ыльзэнхыкъэла илаураат хуугъэ, «Адигабзэм изэхэф гушигъаль» зыфиорэр томи 3 хую къыдэгъэкыгъэнэм зэрэхэлжэгъэм фэшлэхэрэ.

Тэу Аслын ымышьэфэу къеуатэ Нуриет іэпэгэгъу къызэрэфхъурэр. Гушигъэ щэрохэр нахышшо щыгынгъэм щагъэфедэнхэм фэшлэхэрэ.

Пкыгъохэм адигабзэктэ ацлэхэр нэкүбгээ 500-м къыщымыкъэу атхыгъ. Амал агьтомэ, ари тхыль шъхъафэу къыдагъэкыщ. Урсырем и Президент истиендине къызыфагъэшьшагъэхэм ащищэу Хъут Мэдхыдэ зэнэхъокъум зэшхъэгъусэхэм фагъэхъазырыгъ.

Адигэ Республиком и Лъэпкъ музей Тэу Аслын юф щешэ. Зекло къаклохэрэм, Адигейим иблэкыгъэ лъэхъан зышлэгъэшэгъонхэм тарихъым, искусствэм яхылгэгъэ къэбархэр къафуатэх.

Археолог ныбжыкъэхэр республикэм фэгъэхъязырыгъэнхэр юфыгъо шъхъаэхэм А. Тэум ахельтытэ. Республика

Тэу Аслын Адигэ Республиком культурэмкэ изаслуженнэ юфыш, адигэ ашугэу Тууцожу Цыгъо июбилейнэ медаль кыфагъэшьшагъ, КПРФ-м хэт, юфшэнным иветеран.

Аслынрэ Нуриетрэ зы пшъашхэм, Нэфсэт, зэдаплугъ. Колледжым ари щеджагъ, дэнэм фэлэпэлэс. Унагъо ихыгъэу сабынту илүү. Ишхъэгъусэ динлэжь. Кілэцыкъуухэм адигабзэр, лъэпкъ шэн—хабзэхэр арагъашлэх.

Гур псэфырэп

Дунаим щыгынгъо археологын ыгу рэхьят хуурэп. Тэйхъаблэ фэгъэхъыгъэ

общественнэ движениеу «Адигэ Хасэм» ильэцэктэлээ куп хэт.

Зэшхъэгъусэхэр ясэнхъатхэм арэгушлох. Зэдэпсэухэрэ, юфу ашэрэмкэ Адигэ Республиком икъэралыгъо гэпсыкъэ игъэптийн ялахьшо халхъэ. Ягущиэ агъэктэлээ, ягупшишэ зыгыгъомбгүй.

Урсырем щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэрэ якультурнэ кіэнрэ мыгъэ я Ильэс. Тэу зэшхъэгъусэхэр искусствэм зэфищаагъэх, гум икъебзагъэ адигэ шэн—хабзэхэм, щыгынгъэм къащагъэлжээ. Тхыэм бэгъашлэ, насышишо ёшых.

ЕМТЫЛЛЬ Нурбый.

Цыфыр ыкIи чыпIэ гупсэр

Сикъудж! Оры сыгури, сихэку дышьэри

Къоджэхъ-къоджэшхыкъэ бэрэ джэгурэ кълэцыкъухэр джырэ лъэхъан щылэха? Щылэхъ, щымылэха хъуна, адыгэхэбэ! — Джэуапым зыкъысфегъазэ. «Ащыгъум ахэр насыпышомэ анахъ насыпышо-жыхъихъ» зэсэлжын.

Сисабыигъом (ильтэс 6 — 9-м сүйтэү) а джэгүкіэр сэри сиклэсэ дэдэга. Анахайзь сциз схэзын гаахьцтгээр адлыг хэхүм ит куудажхээр зэкіе кызыэршлосхыщтыгхээр ары. Ау күцэр тэуцогтуу-тэуцогтуу алыагъэба, зэгорэм зэрэсшломышыгхаяхуу кьогъум сыйкуугъээзыхыаг. Сызэрэтеклоцтгээмкіе агу дэхьыкыгъэр зэкіе зэтехяагьэу, ягушии ягуаи афэмүүшэфыхъяу, «пшіэрэп ара къуаджэ М-кіэ къыригъажькыяу, пшіэрэп ара?» — alo, къыстеклюатэх, ау зысэудэгү, ежхэм гу лъятэрэп; гукіэ сыйгумэкіеу сэльыхъо, тызы-джэгурэ уаххтэм къэтымынлаа-гъэрэ къыхэтынаагъэрэ Ѣшіэжкыяуу сшіэрэп, ау сшіэрэри пкіэнчъ

мы зыр къэсымышлэмэ...
Купыр мэгушо, анэхэр къэжьыгуу, анэгушхъяэхэр къыхельсыкыых: «Үйкүуадж, уйкүудаже къытэт!» Джаштыум къэшшүүт.

Сыгу тып-тыпэу къытеуагъ,
шүльэгтү шъэфэу спкынэ-
лынэхэм ахэлъым ышъхъэ къы-
щуутагъэу, сэлпкъ-лъэпкъхэр
плыр-стыр къэхкугъэх; склэхэ-
кырэр ашлосыуушъэфэу, сцэхэр
зэрэггъэшхэу зэтесфыизагъэх;
«Ара, сикъуаджэ фаех, къыкэ-
дэух» зэслюжыгъэ. Зыдэшшэ-

жъэу мыш дэжьым кочлэ льеш дэдэ горэ блыгкь кысфэхьугъ. «Сикъуаджэ шьуфай, ара? Сэ ныбжьи сыд хүнкни ар цыиф естинэп!» сlyи, сыгу сшхьи зэклэ сзыхэт купым яинэклэу, апашхъэ пытагъэ схэлъэу сыкъицуагъ. Джаш фэдиз гушхагъэр сикъоджэ гупс зыфисиагъэр ыки кысхэзильхъагъэр. Сикъоджэ klacэ сурэт дэхэ дэдэу, сыгу щыщ хуупагъэу си-гъашлэ кыхэнагь.

Унэ кыыхъэхуу күэсэн хураа
раахэр кызыэкюкыщтыгъэхэр
анэхүүхэр зэфэдэ къабзэу кыблэмкэ гъезагъэу, къамылышхъэ

ЛЭМКИЙ ТУЗАА ВУУ, КВАМЫЛШУУВХЭ
ШЛЭТЫР, ШЬХАЦ БЛЭГЭЕ ЛУЖЬОУ,
НАТ-МЭН КЫТИХЕЭҮ, ШЬХАНЫГҮПЧЭЭ
ХЬАГГЭХЭР ТЫГЭЭМ ПЧЫНА-
ТЛЭХЭУ, НЭФ КЛУАПЛЭХЭУ, ПЧЫНГИУР
ЗЭПЧАЙЖКЭ ХЬАЗЫРЭУ, УНЕ ЦЫПЭ
ЗЫРЫЗЫМ АШЫПХЫРЫХЫГҮЭУ;
ПЧҮЭЛУПЭР, ГЬОЧЫНЭМ ФЭДЭУ, З-
ПЭПХЬЭНКХЫАГГЭУ, ЧЫГ БЫРЕ-
БЭ ПЩЭРХЭМ ЯЖЬАА НЫЖХЭМ
КУШЬЭР щагъэхьыу, гушло-щыхы
МАКЬЭР ТЫДИ щызэхэпхэу; щагу-
шхо зэлүгъэкотыгъэр лэпкэ-
льяапкэу зэтэутыжыгъэу —
чэми, мэли, чети, нэмьики и
ячыныпэ-уцууплэ гъэунэфыгъэу,
лэщи, чэтэши, шхынлыи, хъакуу-
шьуи, псыни гъунэ алъафэу
псэущтгъэх.

Зэрэплээгүй къодыехэрэми уигъатхъэу, пчыхъэшхъапэрэ

шлагъэр, цыфым ишәпхъе-шьуа-шкіл сыйығәпапъэр оры. Фәрзәл псыхъо һушто тыұмысығыэмис, аши хәны тығәхъубағы, иғәмә-фәпс фәбә шлагъо кыышынан-хъэу, гүжыдәгъекіу хәткін зәрәштығыэр сыйығупшәрәп. Нәпкүйттүм акіләрыс къоджиттүм азығагу дәчтызы, хәти шыхъапәз зәрәфәхъущтим кізгүлірәм фәдагъ; шыныкъе, загъори зиуб-гъумә, зыбыгырыоу, къыхахъоу, къыдәкіу хъущтығы, ау аши цыфыләм шықіл фигъотығы. Фәбә лъехъаным псыхъор цыф-klonlар. Анахъез псыхъом фәлә-лыгъәхәр кіләлцүйкүхәр ары, езәштығызәхәп. Гъемәфә мә-зищым агуи ашыуи хахъоу тхъе-жыпәштығыз.

Фарзэ аш дэжьым нэпкь зэн-
дэ пытэу, пцел үүпэ жьеур кье-
бекізу, ипсы макъе чэфтибзэу,
мылэлыщэу, мыкуущэу, ушлор-
кыгъэ-утхъуагъэу щымытэу
пшэхъо тешьо үүпэу, мыжъо-
кіе жъгъэйбэ лъэгоу, гүлэтыпэ

псы къаргъо щытыгъ. «Зэфэс янэнкъ» зыфалоштыгъэ чынпір къуаджэм анахь къыпэблэгъе, къыфэгъэзэгъэ чынпагъ. Ар бзыльфыгъэ, ныбжыкіе, Іэтэхъо, сабый купхэм языгъепскыпштыгъ. Нэпкъ зэндэ лъагэм кэлэсэ кыхъэ едзыхыгъэм фэдэу, лъэкъо минмэ аубэгъэ лъэгъожьеэр зэнклавзэу (джабгумкіэ зигъазээ) пысм факлоштыгъ. Зыгъепсклаклохэр нэпкышыхъэм къеклотэхыхэти, чэнджыпшээ зэпрыкыпшемкіе, алэшхъэлъашхъэхэр дэфыягъэхеу, хэхьапшэм къекүщтыгъэ. Аш ыбытукіэ мычыжъэу, ку е машин зыфэшпоштхэм пхырашыгъэ гъогу шууамбгъор сэмэгумкіэ дилонтихэу голыыгъ. Ар хъульфыгъэ хэхьапштыгъ. Пхъэзэкъо лъэмымидж кіэшигагъэр аш дэжымы тельтигъ, къепкэхыххээзэ пысм зыкъычлаштыгъ. Семчыкышхъэр гум кысьэкіеу, хэгъошхъэ шхуантіеу губбю къегъэгъэ зэмышьогъухэм зэлъапкіу тыгъэр зыщыпкіэтэлъатэрэр пыгузэгум рагъепкіагъэм фэдагъ.

Ары уцуpІэ-хэхъапІещтыгъэр. Къоджэдэсхэм Тхъэр къафэупсагъэу, ныджыр гуих лъэгу иутыгъэу щымытэу, игъорыгъюу екъотэхъизэ, псыхъом икуупІэ уришалІещтыгъ. Нахъ фэазэхэр емыззещыжхэу нэпкыым къепкіэхыхэмэ, анахъ куупІэм къыхакпіэхэзэ (ыпкіэ зыхэмый зэнэкъокъу зэхацагъеу), тхъэжьыштыгъэх. Емысышьухэрэри, псычэт къицигъякпіэхэу, бгъыбгъыбэу чэнджыпІэм щыІэо-льяохэу хэсцыштыгъэх. Мэфэ йофшІэгъу ужым, пчыхъашхъапэм, бзыльфыгъэхэр гыкыын отэрхэр зэрыль лэджеңхэр айгъэу, нахъ нэжъ-лужхэри ягъусэу, псыныбэм къыдээрэтакъоштыгъэх. Псыр зыгъэпсэфыпІэ гупчэ гъэннафальям фадагъ

Къэсэшлэжбы шшэхъо стыры-
бзэ үпэм тызэлэгьу заклэу ты-
зэрэлусыщтыгъэр: унэ цыклюхэр
тегугьюо լапекле пшахъом щыд-
гъэтхъэу, тльашхъе пшэхъо-етлэ
цынэ зэхэллыр члэтуубытэмэ,
къетуубыкльеу, тыфэсакызыэ,
тепльэр зэшьмыкъонеу лъакъор
къитхыжъэу, халыгъугъэжъэ
хъаку фэдэхэр зэрэтшыщты-
гъэхэр. Гыклен-лъяклен юф цы-
клури алэрэу зыщедгъэжъэгъа-

гъэр типсыхъоу Фарз — шъхъац-
пышыи, джани, лъэпэджъыйи
псыхэлъашъо тышыти, псыгу
гъэхъунэшхом ит кондэ е къэ-
гъэгъэпкъыхэм апыдгъанэхээ
дгъэчъэпхъыжъыщтыгъэх. Шхын
зыцф пыгъымэ, шьоупсэу кылып-
щыхъоу пшхыщтыгъэ. Кіләццы-
күгъо дахэм иохътэ нэфэу,
пкыыхъаплэ гъэшгъонэу а зэкіэ
пүтэу шъхъэкуцым тыритхагь.

Зидунээ хэлэмээт сэгү тхылхээ суртшыгээр кытенаагээр сиккуудаж, си Мамхыгээ Кынпэуульшьогъээзэ Күүжээ мэзир ары. Шъяабырэбэ шхонтабзэу ар чыжэкээ къельягьоштыг. Баджи, тхъакумкыыхы, тыгъужы хэсэгт, пыжь пишэр түжүү тақырыхэр, окло шишээнээзээ пльякъо кычычээр разэштыгэх, пэнэпцэ шууашэр ашыкъузэжыгъэу. Гээстүнүүхээ чеупхъэктээ цыифхэр ымыгъэнэтупцэхэу ىерифэгъуг. Игъомыилэланэки тимээ фэдээ щылагъэп. Ау сэ счый джыри зившүлс тельыр мэзльэгу уц чэгъым тырапхъагъэм фэдэу кыышыкыщтыгъэ пырыныр ары.

Пышыс теппэльэу, шьомпэл убэ-
рэпшыгъэ шэгъоцэ кыфым
ыктоцл чэрэз фэдиз хүн мэркло
плыныж хыгуяа исыгъ. Уфэса-
къэу, ежымы lапэкэ унэмисэу
зыуупкэлпкырэм, lашлунс kly-
чээр lyктоцым иткхуяа уигъат-
хээштыгъ. Сяти ар кызыдишла-
гъэу, мэзым зыщыкlorэм сывз-
дишшэштыгъ ыкни пырыптыкээ
зыкысигъэгъэшхэккыштыгъ, ар
lээгъушхоу alo. Идэгъульэ юшлэ-
штыгъэу кычыкэлкын, емызэшы-
жэу пырыптыр кысфиу гъои-
штыгъ.

Сыд фэдэрэ уахьти мэзыр дахэ ыкін тхъагьо. Сяте пхъэ къешыфэ сэри дунаер симы-къужьэу, сыгушлопсэу зысплы-хэштэйгъ. Пклашэхэм ялушэ-шъэ шъаби, къэгъэгъэ зэмы-шьогъубэм ядэхэгъэ-голуучи, уц къэтэбэ шхъонтлэбзэ къабзэми сциз схагъахьощтыгъ. Шынкъэ, сэри сишиуагъэ горэ къэмыхлоу пюныгъэп, шы лъэхъагъэм си-фэсакъэу, сшлгъэшлэгъонэу зэпэсплыхъэу сиpетыщтыгъ, ныбджэгъу-пэсаклоу сиралагь. «Нэтлэф» ыцлагъэр. Тызэсагъэу сихъалыгъу такыр щыщ пыс-кыкыимэ слэгу изгъэшхыкэу, сиfэсакъэу, сеубзэу, л щысфэу сиклэсагь. Ежь Нэтлэфи бзэ лу-мымльми, къызэрэсфэшагъэр къыхэштыгъ: нитлум нэфыпсыр къаклхэу, рэхъат-рэхъатэу къыс-луплэу.

Джащ фэдэ сабыигъо тынч-гупсэфым зыкъыщицэтыгъ. А зэкэл зыфеклюжырэр сикъуадж — си Мамхыгъ, сянэ-сятэхэр, сшыпхъухэр, ахэм къысфаогъэ орэдьир, тиурам, къоджэдэсхэр, синыбджэгъухэр ары.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтхэм артыхэр: Къоджэ
дэхъягъур; чылэм пхырыкы-
рэ гьоугушоу Мыекъуапэ икэу
Фэдз нэссырэр.

Дунэе телевизионнэ фестивалыр

Адыгэир «Орленкэм» щыцІэрү

Дунэе телевизионнэ фестиваль-зэнэкъоюу «Песенка года» зыфиорэр хэгъэгум щызэлъашшэрэ кілэцыкъу гупчэу «Орленкэм» щыкъуагь.

Москва, Адыгэ Республика, Къырым, Татарстан, Тюмень, Краснодар, Архангельск, Ульяновск, Белгород, нэмикхэм къарыкыгъэ кілэцыкъу 130-рэ зэнэкъоюу хэлэжьагъэх. Мыеекъуапэ ик!лэцыкъу ордьыло эстраднэ зыгъесап!еу «Радугэм» иеджаклохэм яснаущагъэ зэхахъэм къыцагъэльэгъуагь.

Урсылем культурэмрэ искуствэмрек! и Фонд проектим ик!ещаку, хэгъэгум ик!лэцыкъу гупчэу «Орленкэр» ащ! Іэпш!егу кыфэхъуагь. Телевидением ильэсэбэрэ Йоффызышшагъэу, Урсылем инароднэ артисткэу Ангелина Вовк фестиваль-зэнэкъоюу ипрэзидент, зэхэшэн Йоффхэр зэрихагъэх.

Осаш! купым хэгъагъэх ВДЦ «Орленкэм» музыкмк! ипащшэу Игорь Киреевыр, культурэм щызэлъашшэрэ Павел Пушкиныр, Мари Карне, Михаил Кунициныр, Елена Морозовар. Осаш!хэм Іепэласэм иегъеджэнхэр зэхажагъэх, зэнэкъоюу хэлажэхэрэм ягъусхэу сценэм къытхэгъагъэх, кілэцыкъуахэм щыс! афхъуагъэх.

Фестиваль-зэнэкъоюур мэфи 6 клюагъэ, кытиуагъ кілэцыкъу зыгъесап!еу «Радугэм» ихудожественнэ пащэу Елена Щербак,

— Москва, Новосибирск, Архангельск, Челябинск, фэшъяфхэм ашыцхэм нэйусас тафхъуагь, тызэнэкъоюу. Адыгэим ик!лэджаюхэр яплэнэрэу зэнэкъоюум хэлэжьагъэх, тектоныгъэр къыдахыгь.

ЩытхъуцІехэр

Лауреат хуугъэх ыкли апэрэ чып!ехэр къыдахыгъэх ансамблэхэу «Выше радуги», «12 квадратов» зыфиохэрэм, ордьылохэу Яна Щербак, Арина Акопян, Юлиана Гордиенкэм, зэгъусэхэу орэд къэзыуагъэх Юлиана Гордиенкэмрэ Арина Акопянрэ.

Татьяна Тарохинамрэ Даниил Теницкэмрэ ятлонэрэ чып!ехэр къаахыгъэх. Камилла Князевар ящэнэрэ хуугъэ.

Ансамблэу «12 квадратов», ордьылоу Яна Щербак «Гала-концерт» зыфиохэрэм хэлэжьагъэх. «Беловежская пуша» зыфиорэ ордьыр артист, музыкант цэрылоу Павел Пушкиным игъусэхэу Адыгэим ик!лэцыкъуахэм къызэрауагъэм тиъэгушуагь.

Хэгъэгү проэктуу «Песенка года» зыфиорэр кілэджаюхэрэм зыгъесап!е афхъуагь, мэфэ 21-м къыктоц шыольтырхэм къарыкыгъэхэм къэбархэр къызэфалотагъэх, ныбджэгъуынгъэу зэдьярж!эр нахь пытэ хуугъэ.

Зыгъесап!еу «Радугэм» «Орленкэм» гэхъягъэу щишигъэр къэральги гээпсийк! илэу Адыгэир зыпсэурэр ильэси 100 зэрэхуугъэм феъэхьы.

Күшхъэфчъэ спортыр

Дышъэр тишъашъэ къыхыгъ

Удмуртиемк! Воткинскэ районым Урсылем күшхъэфчъэ спортымк! изэнэкъоюу щыклюагь.

Ильэс 17 — 18 зыныбжь пшъашъэхэр километрэ 25-рэ хуурэ гъогум щызэнэкъоюу гъэх.

Адыгэ Республика күшхъэфчъэ спортымк! иеджап!э

зыщызыгъэсэрэ Ангелина Винник апэрэ чып!ехэр къыдахыгь. Санкт-Петербург щыщхэу Асия Сагдиевамрэ Анастасия Бекэр ятлонэрэ ыкли ящэнэрэ чып!ехэр къаахыгъэх.

**Зэхэзыщагъэр
ыкли къыдэзыгъэхъыр:**
АР-м лъэпк! Йоффхэмк!э, Іэккыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпк!эгъухэм адьяр!э зэпхынгъэхмк!э ыкли къыбар хуугъэхэр иамалхэмк!э и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къаахырэр А4-к!э
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэхк!э 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлхэрэ, шрифтыр
12-м нахь цык!унуу
щытэп. Мы шапхъэхэм
адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием
зэк!егъэхъожныхъ.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хуутын Йоффхэмк!э,
телерадиокъэтынхэмк!э ыкли зэлъы-
Іэсик!э амалхэмк!э и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чып!э гээоры-
шан!, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщахаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэк!емк!и
пчагъэр
4795**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1419

Хэутынм узьши-
к!этхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщахаутыгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор шъхаэр
Дэрбэ Т.И.

Редактор
шъхаэр игуадзэр
Мэшл!экъо С. А.

Пшъэдэхъыж
зыхырэ секретарыр
Жак!емк!о
А. З.